



Redegørelse nr. R 2 (6/10 2010)

Folketinget 2010-11

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 6/10 2010 om det nordiske samarbejde 2009-2010.

(Redegørelse nr. R 2).

Ministeren for nordisk samarbejde (Karen Ellemann):

INDLEDNING

Den nordiske globaliseringsindsats stod højt på den nordiske dagsorden i 2009-2010. På Globaliseringsforum i Snekkersten den 20. maj 2010 var grøn vækst og energi i centrum for drøftelserne om Nordens evner til at takle globaliseringens udfordringer.

Globaliseringsdagsordenen er af samarbejdsministrene og de forskellige fagministre blevet udmøntet i en række projekter til gennemførelse i perioden 2008-2010. I budgettet for 2009 og 2010 blev der afsat hhv. 60 mio. og 70 mio. kr. til globaliseringsinitiativer.

Gennemførelsen af Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd 2010 og det nordiske globaliseringsinitiativ har fordret tæt samarbejde mellem Ministerrådene og Nordisk Råd, både nationalt og i nordisk regi. Regeringen har sat stor pris på det gode samarbejde med Nordisk Råds danske delegation i det forløbne år. Dette samarbejde har været og er centralt for Danmarks rolle i det nordiske samarbejde.

Det nordiske samarbejde er betydningsfuldt og stærkt forankret i befolkningen. Mange frivillige bidrager til at knytte bånd mellem de nordiske lande. Samarbejdet berører mange områder af samfundet og derved mange nordiske borgeres og virksomheders hverdag.

Dette års redegørelse handler om de mange samarbejdsområder, der nyder godt af det nordiske budget på cirka 900 mio. kr. for 2010. For at holde redegørelsen kort og målrettet er ikke alle nuancer af det nordiske samarbejde berørt.

I TVÆRGÅENDE EMNER

1. Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd 2010
Rigsfællesskabet har haft formandskabet i Nordisk Ministerråd i 2010. Danmark, Færøerne og Grønland har i tæt samarbejde udarbejdet formandskabsprogrammet *Norden i fremdrift*. Grønland og Færøerne har sat deres tydelige fingeraftryk på både formandskabsprogrammet og gennemførelsen af formandskabet.

Med udgangspunkt i de betingelser, som globaliseringen og den økonomiske krise byder Norden, har formandskabet forsøgt at bidrage til omlægningen af det nordiske samarbejde hen imod et bæredygtigt Norden med større slagkraft og

potentiale til at udnytte mulighederne i en globaliseret verden.

Formandskabet har arbejdet for at fremme nordiske værdier i Europa og i verden. Ved fælles ageren har regionen bidraget til den internationale klima- og miljødebat, bl.a. ved at forlænge den nordiske klimagrupperes mandat mhp. fortsat påvirkning af de internationale klimaforhandlinger. Herudover har Nordisk Ministerråd bidraget til en FN-konference i Stockholm i juni 2010 vedr. kviksølv mhp. vedtagelse af en global FN-kviksølvkonvention til effektiv nedbringelse af de globale kviksølvudslip. Endvidere skal det fremhæves, at man har arbejdet med en fælles branding af Norden, hvor dette er relevant og giver merværdi. På verdensudstillingen EXPO2010 i Shanghai blev dette markeret med fællesnordiske arrangementer, som for eksempel en fællesnordisk klima- og energidag den 25. juni 2010.

For at styrke grundlaget for fremgang i de nordiske lande har man bl.a. arbejdet med en grøn erhvervsstrategi og fokuseret årets Globaliseringsforum 2010 på grøn vækst. Dette ligger i forlængelse af globaliseringsindsatsens Topforskningsinitiativ, som skal bidrage til at udvikle og fremme bæredygtige energi- og klimaløsninger i Norden. Med et flerårigt budget på knap 400 mio. kr. og samarbejde på tværs af grænserne kan dette skabe synergi mellem de nationale udviklingsprogrammer og bidrage til, at Norden kan blive en ledende region inden for klima og energi.

Centralt i de nordiske velfærdsamfund står uddannelse. På uddannelses- og forskningsområdet eksisterer der et stærkt nordisk samarbejde. Danmark har vægtet, at dette styrkes yderligere. Nordiske uddannelser skal fortsat være i verdensklasse. Derfor har man i 2010 fokuseret på talentudvikling i grundskolen, fællesnordiske masteruddannelser, livslang læring, gensidig godkendelse af uddannelser i Norden, innovation for unge, nabosprogsindlæring, øget forskermobilitet samt tættere forskningssamarbejde. Herudover har Danmark fortsat fokus på fleksible arbejdsmarkeder med høj beskæftigelse og ligestilling.

Formandskabet har også arbejdet på at få færre, men mere politisk fokuserede minister møder i Nordisk Ministerråd, hvilket har medført en reduktion i antallet af minister møder og øget det enkeltes mødes relevans.

2. Den nordiske globaliseringsindsats

Den fællesnordiske globaliseringsindsats er højt prioriteret af Danmark. Den har til formål at ruste Norden bedre til at håndtere globaliseringens udfordringer og muligheder. Indsatsen bygger på nordiske styrkepositioner som veludviklede uddannelsessystemer, ekspertise og forskning, evnen til at udnytte informationsteknologi og kreativitet på innovationsområdet.

De nordiske statsministre understregede vigtigheden af globaliseringsindsatsen på det nordiske Globaliseringsforum i Snekkersten den 20. maj 2010. Temaet var grøn vækst, og statsministrene vedtog to fremadrettede projekter. Det første omhandler udvikling af det nordiske elmarked, og det andet

drejer sig om nedsættelse af en task force, som skal komme med forslag til nordiske initiativer vedrørende grøn vækst.

Specifikke nordiske globaliseringsaktiviteter er indarbejdet i afsnittet om sektoraktiviteter.

3. Grænsehindringer

Formandskabet har arbejdet målrettet med at fjerne urimelige grænsehindringer og forebygge nye grænsehindringer i Norden. Grænsehindringer har i 2010 været på dagsordenen i relevante ministerråd og embedsmandskomiteer. Bl.a. har Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik samt Ministerrådet for Arbejdsliv i juni 2010 nedsat en ekspertgruppe, der over det næste halvandet år vil gå i dybden med komplicerede grænsehindringer angående social sikring og beskyttelse. Ud over at fjerne grænsehindringer har man i nordisk regi også arbejdet med at identificere barrierer, som kan bunde i, at landenes regelsæt indgår i hver deres tradition og helhed. Hvis en barriere ikke kan fjernes, er information om den helt central. Med henblik på fortsættelse af arbejdet med grænsehindringer besluttede Nordisk Ministerråd at forlænge Grænsehindringsforums mandat til 2013.

4. Budgettet og budgetprioriteringerne

Udmøntningen af det nordiske budget gennemføres konkret ved, at samarbejdsministrene fordeler midlerne til sektorministerrådene på baggrund af en overordnet politisk prioritering. Herefter foretager sektorministerrådene den konkrete prioritering inden for de respektive områder. Aktiviteterne prioriteres generelt efter tilførsel af størst nordisk merværdi.

5. Arktisk samarbejde

Det nordiske samarbejde er naturligt udstrakt til at omhandle Arktis. Samarbejdet, som dels foregår i sektorministerrådene og dels i rammen af det arktiske samarbejdsprogram, har til formål at forbedre levevilkårene for befolkningerne i de nordlige områder samt understøtte deres sociale og kulturelle udvikling. Der ydes endvidere støtte til miljø- og naturprogrammer, sikring af den biologiske mangfoldighed og bæredygtig udvikling.

Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram råder over ca. 8,5 mio. kr., som efter beslutning i ministerrådet fordeles til en række projekter. Samarbejdsprogrammet er to-årigt. Det aktuelle samarbejdsprogram løber 2009-11 og prioriterer følgende aktiviteter:

- Nordiske aktiviteter og nordisk medvirken inden for rammerne af Arktisk Råd
- Opfølgning og udbredelse af resultaterne fra nordisk forskning om udviklingen i Arktis vedr. klimaændringer i Arktis og de oprindelige folks levevilkår samt økonomiske og kulturelle udviklingsmuligheder.
- Nordiske aktiviteter, som bidrager til at sikre en langsigtet arv fra det Internationale Polarår 2007-2008 (IPY).

Det nordiske samarbejde om arktiske spørgsmål er ikke begrænset til disse prioriterede emner. Arktiske spørgsmål indgår som en integreret del af fagministerrådernes arbejde.

For at sikre koordination og sammenhæng med den nordiske indsats i Arktisk Råd har den Nordiske Samarbejdskomité (NSK) nedsat en arktisk sagkyndigkomité til at bistå med det arktiske samarbejde. Den arktiske samarbejdskomité består af de nordiske landes samt Grønlands og Færøernes repræsentanter i Arktisk Råd.

Nordisk Ministerråd afholdt den 26. maj 2010 konferencen *Arctic – Changing Realities* med fokus på lokal og global styring af Arktis («governance»), ressourceudnyttelse i Arktis og

arktiske levevilkår. Konferencen blev til under dansk formandskab for såvel Nordisk Ministerråd som Arktisk Råd. Herudover afholdes en workshop i Bruxelles i oktober 2010, der forventes at berøre emnerne: Social velfærd, bæredygtighed og økonomisk aktivitet.

6. Østsamarbejdet

Østsamarbejdet koordineres af Nordisk Ministerråds sekretariat, og de enkelte fagministerråd leverer vigtige bidrag til samarbejdet på deres respektive områder. Estlands, Letlands og Litauens medlemskab af EU har betydet, at Nordisk Ministerråds østsamarbejde drejer henimod fælles aktiviteter og deltagelse på lige fod. Den Nordlige Dimension er et særligt fokusområde for det nordiske samarbejde. Aktiviteter på dette område er indarbejdet i såvel Nordisk Ministerråds som i de enkelte fagministerråds aktiviteter.

7. Ungdomssamarbejdet

Nordisk regionalpolitik er præget af globaliseringens konsekvenser. I Nordens yderområder er det en udfordring at fastholde befolkningen og beskæftigelsen og dermed sikre velfærd og udvikling. Nordisk Ministerråds Børne- og Ungekomité og Undervisningsministeriet afholdt en ungdomskonference i Nuuk den 18.-19. august 2010, som satte fokus på udviklingspotentialer i de tyndtbefolkede områder i Norden. Temaet var *Demokratisk medborgerskab og iværksæteri i Nordens yderdistrikter*. Formålet var at aktivere unge til at gøre en aktiv indsats for at forbedre livsvilkårene i Nordens yderdistrikter.

8. Nordisk handicappolitisk samarbejde

Nordisk Handicappolitisk Råd, der er et rådgivende og politikskabende organ for Nordisk Ministerråd, er opdelt i fem sektorer (arbejdsmarked, uddannelse, bygge- og planlægningsområdet, kultur og transport), der hver holder to årlige møder. I 2010 blev der arbejdet med handicappedes inkludering på arbejdsmarkedet og handicappedes muligheder for videregående uddannelse.

II SEKTORAKTIVITETER

1. Arbejdsliv

I 2008 blev et nyt samarbejdsprogram for arbejdslivsområdet for perioden 2009-2012 fremlagt. Programmet sigter på aktuelle og langsigtede hovedudfordringer for de nordiske lande. Hovedprioriteterne er at fremme arbejdsudbuddet, sundhed og velfærd i arbejdet samt følge op på den nordiske arbejdslivsmodells vilkår, udfordringer og tilpasninger. Der er især fokus på de udfordringer, som det nordiske arbejdsmarked står over for som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling.

Det nordiske samarbejde på arbejdslivsområdet skal yde en merværdi for de nordiske lande. Ministerrådsmøderne har til dansk tilfredshed i de senere år været tilrettelagt omkring et aktuelt politisk emne for de nordiske lande. Ministrene havde på deres møde i Island den 10.-11. november 2009 en drøftelse af den økonomiske krise med den deraf følgende stigning i arbejdsløsheden i Norden, især ungdomsarbejdsløsheden, samt de tiltag, landene har iværksat. Drøftelsen af ungdomsarbejdsløsheden ventes fortsat under Ministerrådets møde i Danmark den 25. november 2010, idet en sammenlignende udredning om ungdomsarbejdsløsheden i de nordiske lande ventes at komme efter sommerferien.

Danmark har som formandskabsland desuden planlagt konferencer og seminarer om fastholdelse af udsatte personer på arbejdsmarkedet, indvanderes arbejdsmiljø, den frie bevægelighed og udfordringerne for den nordiske model: Tiltrækning af højtuddannet udenlandsk arbejdskraft og endelig om outsourcing og »decent work«. De to sidstnævnte blev afholdt i foråret 2010.

Inden for globaliseringsstemaet *Velfærd* er der påbegyndt to globaliseringsprojekter med fokus på arbejdsliv. Det første projekt: *Rekruttering af udenlandsk arbejdskraft: Indvanderes arbejdsmiljø og tilknytning til arbejdsmarkedet i Norden* har som mål at bidrage til at styrke tilstedeværelsen af kvalificeret udenlandsk arbejdskraft i Norden med henblik på at udvide arbejdsstyrken med de mest efterspurgte kompetencer.

Det andet projekt: *Styrke mulighederne for, at de nordiske lande får udbytte af nye økonomiske vækstområder* skal styrke mulighederne for, at de nordiske lande får bedre udbytte af nye vækstområder (nanoteknologi, klimateknologi, m.v.) gennem forbedret tværsektorielt samarbejde.

2. Erhvervs-, energi- og regionalpolitik

Det danske formandskabsprogram for nordisk erhvervs politik 2010 fokuserer på grøn vækst, herunder grønne forretningsmodeller, offentligt-privat samarbejde, virksomhedernes samfundsansvar (CSR), bæredygtigt og klimavenligt byggeri samt kultur og kreativitet.

Under dansk formandskab vil der blive udarbejdet et nyt erhvervs- og innovationspolitisk samarbejdsprogram for 2011-2013, herunder en grøn erhvervsstrategi i Norden. I den forbindelse blev der afholdt en workshop den 18.-19. maj 2010 med temaerne grøn vækst, velfærd og innovation og iværksætteri. Samarbejdsprogrammet skal godkendes af erhvervsministrene på deres ministerrådsmøde den 25. oktober 2010.

På dansk foranledning blev der igangsat et nordisk globaliseringsprojekt om bæredygtigt og klimavenligt byggeri med det formål at etablere rammerne for et fællesnordisk innovationsprogram. Der blev bevilget midler til et analysestudie, som ventes forelagt erhvervsministrene på deres ministerrådsmøde den 25. oktober 2010.

Inden for temaet offentligt-privat samarbejde blev der igangsat et formandskabsprojekt om strategisk brug af offentligt-privat samarbejde i Norden, som supplerer det nordiske globaliseringsprojekt om innovation og entreprenørskab i sundhedssektoren.

Det danske formandskabsprogram på energiområdet afspejler det energihandlingsprogram for 2010-2013, der blev vedtaget i 2009. Der er fokus på klimavenlige løsninger i de arktiske egne og tyndt befolkede områder, udvikling af miljøvenlig transport, vedvarende energi, energieffektivisering og velfungerende energimarkeder. Et yderligere harmoniseret elmarked er nødvendigt for at indpasse de stigende mængder af vindkraft i elnetene. Dette understøttes af de nordiske globaliseringsinitiativer, hvor energi har en central rolle. Topforskningsinitiativet retter sig bl.a. mod udviklingen af nye energieffektive teknologier gennem et øget samarbejde mellem myndigheder, forsknings- og innovationsmiljøer samt erhvervslivet. Initiativet om energi og transport har til formål at øge effektiviteten i og udviklingen af grønne drivmidler til transportsektoren, herunder en vision for elbiler i Norden og en webportal (nordicenergysolutions.com) med fokus på udstilling af nordisk teknologi, forskning og politiske løsninger, som fremmer bæredygtigt energiforbrug.

Der blev yderligere igangsat to formandskabsprojekter: 1) *Energikommuner*, som sætter fokus på og understøtter nordiske kommuners indsats for at fremme energirigtige løsninger. 2) »Drivers« for nordisk ren energiteknologi, som vil gøre status for teknologiernes udviklingsstade.

Det danske formandskabsprogram for det regionalpolitiske samarbejde 2010 har taget udgangspunkt i det fælles samarbejdsprogram for 2009-2012, som fokuserer på nordiske byregioner og deres rolle i den regionale udvikling, landdistrikternes udviklingspotentiale, grænseoverskridende samarbejde samt afklaring af, hvad EU's territoriale samhørighedspolitik indebærer på både nationalt og nordisk niveau. På dansk initiativ blev der igangsat en analyse af erhvervsrelationerne mellem udvalgte nordiske byregioner. Formålet er at forstå arbejdsdelingen mellem byregioner og at udarbejde strategier for byregionernes samarbejde.

Det danske formandskab har som et særligt indsatsområde igangsat en analyse af landdistrikter og mere tyndt befolkede områders særlige vilkår med fokus på nye ferieformer; kortere og hyppigere ferier, hyttebaserede ferier, aktiv ferie, stigende kvalitetskrav samt søgen efter det autentiske. Formålet er at afdække konsekvenserne af de nye ferieformer og præsentere et idékatalog med eksempler på nye innovative aktiviteter til inspiration for turismeerhvervet og andre lokale aktører til selv at gå i gang. Projektet udarbejdes i samarbejde med erhvervsområdet.

3. *Fiskeri- og havbrugs-, jordbrugs-, fødevarer og skovbrugspolitik* I perioden 2009-2010 blev der på levnedsmiddelområdet bl.a. fokuseret på en totalrevision over fire år af næringsanbefalinger om kostråd og indtag af næringsstoffer. Publikationen *De nordiske næringsstofanbefalinger* skal opdateres i 2012. Der er fokus på opfølgning på handlingsplanen for kost og motion, nøglehulsordningen, sund mad for børn og unge, risikohåndtering og ensartet tilsynsvirksomhed og samarbejdet omkring det veterinære beredskab.

Aktiviteterne understøttes af en række tværfaglige aktiviteter, bl.a. vedr. grænsehindringer og globaliseringsinitiativer. Sidstnævnte blev udmøntet i et nordisk fødevarerseminar i Shanghai under EXPO2010. Der arbejdes videre med programmerne om Ny Nordisk Mad, et »trend setteremne« på globalt gastronomisk plan og nye rammer for den fællesnordiske genbank Nordgen.

Klimaforandringerne er fortsat vigtige for skovsamarbejdet. Der skal følges op på skovministerkonferencen d. 18.-19. august 2008 i Selfoss, Island om skov, vand og klima, og anbefalingerne skal formuleres og implementeres. Som opfølgning på klimatopmødet i København 2009 blev der igangsat arbejde om skovenes tilpasning til et forandret klima. Sam-Nordisk Skovforskning er en vigtig bidragsyder. Der er igangsat et tværsektorielt samarbejde mellem skov-, energi- og jordbrugsforskningen.

Skovforsknings samarbejdet søges desuden udbredt mod øst i Østersøregionen gennem EU's Østersøstrategi og mod vest i det vestnordiske samarbejde.

Færøerne har for første gang formandskabet i det nordiske fiskerisamarbejde. I 2010 er der planlagt omkring 50 aktiviteter, hvor hovedpunkterne er:

- Seminaret *Rettighedsbaseret fiskeri*, herunder allokering af fiskerirettigheder, blev holdt den 9.-10. juni i forlængelse af Vestnordisk Råds konference om fiskeriforvaltningssystemerne.
- Konferencen om *Det pelagiske kompleks i Nordøstatlanten* blev afholdt den 7.-9. september og fokuserer på biologi-

ske, forvaltningsmæssige, økonomiske og teknologiske udfordringer for fiskeri af makrel, sild, blåhvilling og lodde.

- Konferencen *Seas the Future* som ventes afholdt den 5.-7. oktober bliver en international konference på højt niveau, der behandler marinebaseret miljø-, ressource- og økonomisk samarbejde og udvikling i det nordatlantiske område.

4. Økonomi- og finanspolitik

Det nordiske projekt for at bekæmpe international skatteunddragelse har fortsat været en succes. Projektgruppen, som blev nedsat i 2006, varetager fællesnordiske forhandlinger af informationsudvekslingsaftaler på skatteområdet. I 2009-2010 er der indtil videre indgået aftaler med Isle of Man, Guernsey, Jersey, Caymanøerne, Bermuda, De Britiske Jomfruer, Saint Kitts & Nevis, Saint Vincent & Grenadinerne, Anguilla, Antigua & Barbuda, Gibraltar, Turks- & Caicosøerne, Aruba, De Nederlandske Antiller, Saint Lucia, Cookøerne, Samoa, San Marino, Andorra, Bahamas, Dominica, Grenada, Monaco og Belize. I løbet af 2010 forventes der også indgået aftale med Marshalløerne, Vanuatu og Liberia. Det nordiske projekt har fået positiv opmærksomhed fra bl.a. OECD og har bidraget til, at de nordiske lande er blandt de lande i verden, der har indgået flest informationsudvekslingsaftaler med finansielle offshore-centre.

Det nye nordiske tidsskrift *Nordic Economic Policy Review* (NEPR) blev udgivet første gang i juli 2010. I forbindelse med det nordiske finansministermøde den 22. marts 2010 blev der afholdt en konference for NEPR, hvor artiklerne blev præsenteret for en bred deltagerkreds. Tidsskriftet rekrutterer topforskere fra hele verden og skal videreformidle økonomisk/politisk forskning på højt niveau samt levere input til drøftelserne blandt finansministrene.

Inden for rammerne af globaliseringsinitiativet, og på dansk initiativ, blev der igangsat et projekt vedr. de nordiske landes ageren på markedet for emissionsreduktioner, herunder bl.a. inden for Clean Development Mechanism (CDM) og Joint Implementation (JI). Projektet *Nordic Perspectives on Carbon Market Mechanisms* samler relevante eksperter fra de nordiske myndigheder og andre interessenter for at udveksle erfaringer og drøfte muligheden for et fremtidigt nordisk samarbejde på området.

Ministerrådet har desuden udskrevet en prisopgave med formål at undersøge den økonomiske politiks effekt på konjunkturudviklingen. Den samlede præmiesum er på 250.000 kr.

5. Ligestilling

I marts 2010 fejrede man ved FN's Kvindekommissions (CSW) samling i New York med *Beijing + 15* og *Platform for Action*, hvad der er opnået i de nordiske lande i forhold til Beijing-deklarationen og handlingsplanen. Der var to nordiske events, der satte fokus på udfordringer og fremtidsprioriteter i det fortsatte internationale ligestillingspolitiske arbejde samt nordiske erfaringer og best practices.

Det danske formandskab har i 2010 på vegne af de nordiske ligestillingsministre sat to kortlægninger i gang om finanskrisen og det kønsopdelte arbejdsmarked samt spørgsmålet om den sociale kontrol, der udøves i nogle indvandremiljøer. Kortlægningerne forventes færdige ultimo 2010, hvor resultaterne videreformidles til relevante aktører i Norden. Som led i Nordisk Ministerråds overordnede fokus på Vest-

norden afholdes endvidere i efteråret 2010 et ligestillingsseminar i Grønland.

Endelig vil der i 2010 blive udarbejdet et nyt fireårigt samarbejdsprogram for ligestillingsarbejdet i Nordisk Ministerråd. En række aktører fra Norden, Baltikum og Nordvestrusland er kommet med bidrag til programmet. Nordisk Råd blev i januar 2010 også inviteret til komme med input til programmet.

6. Kultur

Arbejdet på kulturområdet lægger sig tæt op ad det samlede formandskabsprogram med en fortsat prioritering af globaliseringsindsatsen og effektivisering af det fællesnordiske kultursamarbejde. Som en særlig satsning tages der også fat på et nyt tema om sammenhæng mellem klima og kultur.

En ny strategi og handlingsplan for det nordiske kultursamarbejde for perioden 2010-2012 blev godkendt af Ministerrådet for Kultur den 28. april 2010. Nordisk Råds Kulturudvalg har haft mulighed for at kommentere strategien og handlingsplanen og er enig i den overordnede strategi og er kommet med en række forslag til konkrete satsninger.

I 2005 blev der gennemført en større strukturlægning på det fællesnordiske kulturområde, som skulle evalueres efter nogle år. Evalueringen er igangsat og ventes færdig primo 2011.

Ministerrådet for Kultur har også diskuteret, om der kan etableres et nærmere samarbejde mellem Nordisk Kulturfond og Ministerrådet for Kulturs programvirksomhed inden for kunstområdet, da disse indholdsmæssigt ligger tæt op ad hinanden. Der kunne være fordele – både økonomiske og også set i forhold til de kunstnere, som søger om projekttilskud – i at vurdere forskellige modeller for samarbejde. Dette arbejde vil fortsætte i 2010.

I forhold til satsningen på klima og kultur blev der afholdt to ekspertseminarer i Nordens Hus i Reykjavik: *Nordiske Historier* den 27. og 28. august og i Sydgrønland: *Historie – kulturarven* den 11. til den 14. august. Formålet med de to seminarer er at vurdere, hvordan kulturen og kunsten kan bidrage med udtryk og initiativer, der fremmer menneskers erkendelse og forståelse for klima- og naturændringer og de samfundsmæssige og kulturelle konsekvenser.

Herudover vil der blive taget initiativer til at styrke netværk og samarbejde mellem de nationale kulturinstitutioner, styrelser og kulturråd. I en globaliseret tidsalder er det nødvendigt med en mere samlet nordisk markering udad til for at være synlig og derved mere effektivt at kunne opbygge samarbejde og netværk med andre regioner og lande.

7. Lovsamarbejde

Den nordiske embedsmandskomiteé for lovsamarbejde har bl.a. arbejdet med grænsehindringsspørgsmål, herunder muligheden for en spredning af justitssektorens samarbejdsmodel til andre sektorer, jf. rek. 29/2008. I forlængelse heraf og af det danske formandskabsprogram for Nordisk Ministerråd 2010 kan nævnes den sagkyndige udredning af behovet for en nordisk konvention om gældssaneringsspørgsmål, som den nordiske embedsmandskomiteé for lovsamarbejde i december 2009 bevilgede midler til at iværksætte.

I forbindelse med det danske formandskab har embedsmandskomiteéen for lovsamarbejde besluttet at støtte afholdelsen af et seminar om voldsoffererstatning som opfølgning på den konference, som blev afholdt i Norge i juni 2009 om samme emne. Embedsmandskomiteéen har desuden bevilget penge til en stor konference om barnets perspektiv i familie-

retlige sager i en globaliseret verden. Begge konferencer skal afholdes i Danmark, og det forventes, at deltagerne vil komme fra alle de nordiske lande.

På det praktiske plan er der fortsat et tæt nordisk samarbejde vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Samarbejdet foregår bl.a. inden for rammerne af det nordiske politi- og toldsamarbejde (PTN) og i den såkaldte E6-gruppe, som bl.a. består af politiet i København, Malmø, Göteborg, Stockholm, Oslo og Helsinki. Herudover arbejdes der i Østersø Task Forcen sammen om organiseret kriminalitet, hvor også de baltiske lande, Tyskland og Rusland deltager.

8. Miljø

Det nordiske miljøhandlingsprogram for 2009-2012 sætter rammerne for miljø samarbejdet. Programmet har fokus på klima og luft, hav og kystzoner, biologisk mangfoldighed og økosystemtjenester samt bæredygtigt forbrug og produktion, herunder kemikalier.

Miljøhandlingsprogrammet er desuden målrettet gennemførelsen af dele af den overordnede nordiske strategi for bæredygtig udvikling for 2009-2012, hvor klima samt bæredygtigt forbrug og produktion er to af de fire hovedprioriteter.

Det danske formandskabs sektorprogram for miljø samarbejde fokuserer på temaerne miljø og sundhed, biodiversitet, bæredygtigt forbrug og produktion samt klima. Temaerne er prioriteret ift. aktualitet i 2010, den nationale og internationale dagsorden.

Konkrete tiltag inden for miljø og sundhed er rettet mod fremme af en effektiv global regulering af kviksølv gennem de kommende forhandlinger om en konvention i FN-regi. De nordiske lande medvirker særdeles aktivt i forhandlingerne om denne aftale. Indsatsen er en del af det nordiske globaliseringsinitiativ, som finansierede det første forhandlingsmøde i Stockholm den 7.-11. juni 2010. Hormonforstyrrende stoffer er et andet deltema, hvor målet er en øget forståelse for og fokus på hormonforstyrrende stoffer i de nordiske lande mhp. at skabe en fællesnordisk indsats i det videre arbejde med disse stoffer nationalt, internationalt herunder i EU.

2010 er internationalt biodiversitetsår. Både i biodiversitetskonventionen og i EU-regi er der stærkt fokus på, hvor langt man er kommet med opfølgningen af de eksisterende mål og på eventuel fastsættelse af nye mål. Lancering af en platform for *Business og Biodiversitet* med det formål at inddrage erhvervslivet i beskyttelsen af natur og biodiversitet ventes gennemført som et konkret tiltag under det danske formandskab.

Bæredygtigt forbrug og produktion er et område, hvor Norden har stærke kompetencer. De konkrete aktiviteter omfatter afdækning af nordiske styrkepositioner og erfaringer inden for bæredygtigt forbrug og grøn livsstil i Norden samt en undersøgelse af mulighederne for nedsættelse af detailhandelens miljøforum i Norden.

På klimaområdet har opfølgning af COP15 central betydning. De internationale klimaforhandlinger inden for klimakonventionen (UNFCCC) fortsætter i 2010 med fokus på opfølgning af COP15, herunder Københavns Akkorden, som omfatter de centrale klimaemner. Målet er at opnå en samlet global klimaaftale under UNFCCC. Den nordiske ad hoc-gruppe for globale klimaforhandlinger vil fortsætte arbejdet på områder, hvor fællesnordiske indsatser eller interesser kan understøtte den videre forhandlingsproces.

9. Uddannelse og forskning

Formandskabsprogrammet for uddannelses- og forskningssektoren har fokus på Norden som uddannelses- og forskningsregion med sprog, talent og kreativitet som omdrejningspunkter.

Nordplus rammeprogrammet var præget af konsolidering og intentionen om at understøtte strategien for Ministerrådet for Uddannelse og Forskning samt indsatsområderne i det danske sektorprogram for uddannelse og forskning.

Rådgivningsgruppen for højere uddannelse har koncentreret sig om udbygning af programmet for nordiske masteruddannelser og kvalitetssikringen heraf. Endvidere er der den 15. april 2010 i København afholdt en formandskabskonference om profilering af nordiske styrkepositioner inden for nordiske videregående uddannelser og forskning i globale sammenligninger.

Nordisk skolesamarbejde har fortsat fokus på at øge andelen af unge, der får en kompetencegivende uddannelse. Endvidere arbejdes der med talentudvikling og kreativitet inden for naturvidenskab og med den praktisk-musiske dimensions inddragelse i andre fag.

Det nordiske samarbejde om voksnes læring har fokuseret på videreudvikling af effektive strategier for voksnes fortsatte deltagelse i livslang læring, herunder forbedring af læse-, skrive- og it-færdigheder for kortuddannede voksne.

Inden for det nordiske sprogsamarbejde blev der arbejdet videre med implementeringen af Den Nordiske Sprogdeklaration, og der blev den 27.-28. april 2010 afholdt en formandskabskonference om nabosprog og fremmedsprog i København.

10. Social- og sundhedspolitik

Social- og sundhedsministrene drøftede den 22. juni 2010 den nordiske globaliseringsindsats. Ministerrådet for Social og Sundhed leder to af de syv projekter i globaliseringsinitiativet for helse og velfærd: Projektet om inkludering af udsatte grupper på arbejdsmarkedet og projektet om sundhedsfremme og forebyggelse.

Under det danske formandskab har der på det sociale område været særligt fokus på forebyggende indsatser over for familier i risiko for social eksklusion. Emnet har været i fokus under den sociale temadebat ved ministerrådsmødet for social og sundhed den 21.-22. juni 2010, hvor ministrene besluttede, at ministerrådets projektmidler i årene 2011-2012 prioriteres til dette tema.

På sundhedsområdet har det danske formandskab sat fokus på kroniske sygdomme, inklusiv forebyggelse, og organisering af sundhedsvæsenet, herunder centralisering af den sekundære sundhedstjeneste koblet med udvikling af de centrale tilbud. På ministermødet i juni 2010 blev der sat fokus på disse emner i en temadebat med deltagelse af regionaldirektøren for WHO's Europa region.

Under ledelse af det danske formandskab har der også været gentagne drøftelser af det nordiske samarbejde vedr. autorisation af læger og andre sundhedspersoner. På social- og sundhedsministermødet i juni 2010 besluttede ministrene, at de nordiske lande inden årets udgang i fællesskab etablerer en øget adgang til udveksling af oplysninger, herunder historiske, mellem de nordiske landes centrale sundhedsmyndigheder om autorisationsforhold, som kan have betydning for de pågældende landes behandling af konkrete autorisations-sager.

I relation til formandskabets fokus på grænsehindre har Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik i et samar-

bejde med Ministerrådet for Arbejdsliv nedsat en tværsektoriel ekspertgruppe, der skal kortlægge grænsehindre på området for social sikring, herunder arbejdsmarkedsrelaterede ydelser.

Nordisk Ministerråd fortsætter arbejdet med bekæmpelse af menneskehandel ved at forstærke det regionale samarbejde i Norden og med vores nabolande. Målet er at fremme koordinering og samarbejde over grænserne. Nordisk Ministerråds konkrete projektindsatser ligger inden for Den Nordlige Dimensions Region. Disse bidrager med både videndeling, netværk og kapacitetsopbygning mellem de nordiske- og nabolandenes myndigheder og mellem myndigheder og civilsamfundet (NGO'er). Hovedparten af initiativerne er særligt rettet mod forebyggelse af menneskehandel blandt udsatte børn og unge.

11. Uformelt samarbejde

Forbrugerpolitik

Samarbejdet på det forbrugerpolitiske område har fundet sted i embedsmandsgruppen for nordisk samarbejde på det forbrugerpolitiske område (Nordisk Konsumentgruppe), der er etableret af de nordiske forbrugerministre. Arbejdet har koncentreret sig om erfaringsudveksling om aktuelle forbrugerpolitiske problemområder, samt myndighedssamarbejde og håndhævelses- og klagemuligheder. Der har samtidig været en fortsat dialog om EU-regulering både i relation til arbejdet med konkrete forslag og implementeringen heraf. Under det danske formandskab har man bl.a. drøftet et nyt samarbejdsprogram, herunder bedre vilkår for e-handel over grænserne samt udviklingen i forsikringsbranchen, bl.a. til lægsforsikringer.

Asyl og indvandring

Den Nordiske Samrådsgruppe på højt niveau for Flygtningespørgsmål (NSHF), som består af de nordiske ministre med ansvar for asyl og indvandring, er et uformelt forum, hvor der sker en løbende informations- og erfaringsudveksling om aktuelle emner på udlændinge- og integrationsområdet og om udviklingen i de enkelte nordiske landes politik på området.

Norge har varetaget formandskabet for NSHF i 2008-2009, mens Finland har formandskabet i 2009-2010. I de seneste år har der i dette meget udbytterige samarbejde bl.a. været særlig fokus på stigningen i antallet af uledsagede mindreårige, Dublin-forordningen, asylprocedurer og udsendelsespolitik.

III AFSLUTNING

Nordens behov for at kunne udnytte globaliseringens muligheder og håndtere dens udfordringer er ikke blevet mindre

under den økonomiske krise. De nordiske lande skal være klar til at håndtere globaliseringen, kunne handle proaktivt og følge de nordiske befolkningers gode eksempel: At agere på de muligheder og udfordringer, som globaliseringen byder os.

De nordiske landes mangfoldighed på den ene side og kulturelle og værdimæssige fællesskab på den anden side giver god basis for, at Norden er klar til at løfte de opgaver og udfordringer, som verden byder på i dag. Norden har et enestående grundlag for gennem en fælles indsats at sætte nordiske fodaftryk på verdensdagsordenen. Det skal udnyttes til fulde.

Det nordiske samarbejde skal være relevant for mennesker, som bor i Norden. Derfor skal det være konkret og sætte borgeren i centrum. Det skal være nemt at være borger og virksomhed i Norden, og det nordiske samarbejde skal tilføre merværdi. Derfor vægtes det vanskelige arbejde med fjernelse af grænsehindre højt, fordi det kan give håndgribelige resultater. Dette er også en af de væsentligste bevæggrunde for, at de nordiske regeringer efter oplæg fra Nordisk Råd har iværksat den nordiske globaliseringsindsats. Globaliseringsindsatsen er godt i gang, men målet er ikke nået endnu. Det er vigtigt for det nordiske samarbejde at fastholde fremdrift og fokus på globaliseringsindsatsen, da dette er med til at synliggøre det nordiske samarbejde. En målrettet indsats vil fortsat kræve midler fremover. Den vigtige globaliseringsdagsorden kræver løbende økonomiske omprioriteringer i budgettet inden for eksisterende rammer, hvilket regeringen vil arbejde for. Regeringen lægger også vægt på, at der opstilles konkrete målsætninger for globaliseringsindsatsen. Det er afgørende, at der er politisk vilje til at fokusere indsatsen og gennemføre vanskelige beslutninger, hvis det nordiske samarbejde fremover skal have gennemslagskraft og synlighed. Arbejdet, som finder sted i nordisk regi, skal koordineres med øvrige internationale, bilaterale og nationale aktiviteter, så det giver størst mulig nordisk merværdi.

Regeringens ambitionsniveau for det nordiske samarbejde er fortsat højt. Afgørende er det derfor at give samarbejdet konkret indhold og skabe resultater til gavn for Nordens borgere, men også at landene bliver ved med at se på, om det nordiske samarbejde er på ret kurs, eller om det kan gøres bedre.

Hermed slutter redegørelsen.
